

Als de Noordzeevloot niet kan varen

— dan gaan wij visschen binnengaats

In vreedestijd komt verreweg de meeste visch, die de Nederlanders eten, uit zout water. De trawlers van IJmuiden en de Scheveningsche en Vlaardinger loggers, dat zijn de schepen, die er voor zorgen dat er 's middags visch op vele tafels komt, en zij halen dat zeebanket vaak ver van huis. De geheele Noordzee is hun jachtterrein. Ze varen dikwijls tot boven de Shetland-sche eilanden en de Faröer, ja de laatste jaren passeerden de groote IJmuidensche trawlers zelfs de Noordkaap om uit de Noordelijke IJszee visch te halen.

Wanneer er oorlog is in West-Europa komt de zeevisscherij echter leelijk in gedrang. In den oorlog van '14—'18 hebben we dat ondervonden, toen verscheiden Nederlandsche visschersschepen op mijnen zijn geloopt, en de mijnevelden allengs zoo uitgestrekt werden dat er ternauwernood gelegenheid was om ergens meer de netten uit te werpen.

In den huldigen oorlog is de belemmering van de visscherij nog veel erger. Vóór 10 Mei week de toestand niet veel af van dien van 25 jaar geleden, maar sinds Nederland in den oorlog betrokken raakte, is het totaal onmogelijk de Noordzee op te gaan, en eerst half Juni is de kustvisscherij op zeer beperkte schaal hervat. Onder bewaking van een patrouilleboot mogen een stuk of wat visschers telkens voor een dag de haven uit. Maar wat beteekent de vangst van deze scheepjes, die alleen dicht onder den wal mogen visschen en 's nachts binnen moeten zijn?

Gelukkig dat we nog een achterdeurtje hebben. Er is nog water achter de zeegaten. In den wereldoorlog heeft de Zuiderzee op voortreffelijke wijze in het allerergst tekort aan visch voorzien en thans moet het IJselmeer die rol vervullen.

Dat dit nu net zoo goed gaat als in '14—'18 kan niet gezegd worden. Toen zijn er ieder voorjaar vrachten haring uit het meer gehaald en haring is van overlang de belangrijkste visch voor de volksvoeding geweest. Het rijmpje zegt niet voor niets: "Al is de sallem schoon, de haring spant de kroon." Die haring komt niet meer, sinds de afsluitdijk den weg naar de kraamkamer van haring en ansjovis heeft afgesloten, en gebleken is dat mevrouw haring het nieuwe bed, dat haar in de Waddenzee was toegedacht, te hard en te onrustig vindt. En voor het elegante ansjovisje met haar zacht lijfje en haar zilveren huidje, was het Pocrustusbed in de Waddenzee uiteraard nog veel minder geschikt.

Maar al is de goede oude Zuiderzee dan ook „mishandeld", daarom laat zij Nederland niet in den steek. Haring kan het IJselmeer niet geven, nu geeft het snoekbaars en paling. En dat precies op tijd! Het was of „'t spul sprak". Jaren achtereen wou het maar niet met de zoetwater-visscherij op het IJselmeer. De Nederlandsche Heide-maatschappij had er alles aan gedaan wat er aan te doen was om een zoetwater-vischstand aan te kweeken; er waren massa's jonge snoekbaars

uitgezet, maar die pootvisch scheen verdwenen in het wijde meer. Een gelukkige visscher ving er eens een zoodje, maar als dan anderen uitvoeren om ook hun want te schieten, kwamen zij met leege netten thuis.

Tot aan September 1939, tot aan het oogenblik, waarop de visscherij op de Noordzee omtrent onmogelijk werd! Toen werd er plotseling snoekbaars gevangen. Bij duizenden en tienduizenden ponden! Het vorig najaar is de oude Zuiderzeevloot volop in bedrijf geweest. Ze heeft snoekbaars aangevoerd bij schepen vol, maanden achtereen, totdat de strenge winter het meer dichtmetselde. En wij Nederlanders, hebben snoekbaars leeren eten in een tijd, toen we schelvisch en schol niet op onze tafels konden krijgen. Na den winter ging het met de snoekbaarsvisscherij minder goed.

De biologen vertellen dat snoekbaars een tweejaarsche visch is. De beste visscherij van najaar '39 was te danken aan een goede teelt in '37. Dat het nu minder goed gaat moet hieraan liggen dat in '38 de teelt mislukt is. Maar voor '41 staat men er weer goed voor. De snoekbaars mag op 't oogenblik min of meer mankeeren, de paling niet. In de paling zit de rijkdom van het IJselmeer. In de Zuiderzee was ook paling, maar in het IJselmeer veel en veel meer. De jonge aal, die vroeger het IJselmeer slechts als een pleisterplaats gebruikte op haar trek van de oceanen naar het zoete water van rivieren en kanalen, blijft er wonen, nu het water zoet is.

En zij vindt volop voedsel in de vetten bodem en bij de menigte van chyronomusmuggen, die zich op en om het meer ontwikkeld hebben (de lezers hebben wel eens van de muggenplaag gehoord.) Het meer krioelt van paling. En de visschers zijn niet lui om die te vangen, nu de vraag groot is en de prijzen goed zijn. Alles wat

visschen kan en visschen mag op het IJselmeer, dat vischt.

De oude botters zijn er weer met hun breede boorden en hun fraaie tuig; de stevige Staversche jollen hobbelen op de golven, de ijzeren schouwen, die de Rijksdienst heeft laten maken (ach, was er, behalve op de eischen van de praktijk, toch ook een weinig op die der schoonheid gelet). Men ziet tusschen al het zeilend gerei, ondanks de strenge beperkingen op het gebruik van olie en benzine, ook nog kotters en zware botters op den motor varen; korders, die het sleepnet over den bodem trekken. Wij voeren aan boord van een Volendammer, die de geasde lijn in zee liet vieren en haar later weer ophaalde met aan bijna elke stelt een dikke aal! Dood water zou het IJselmeer worden, zoo luidde de sombere voorspelling toen de dijk van Wieringen naar Zurich werd gebouwd. Het is niet uitgekomen. Dit meer leeft, het leeft van paling. En als schelvisch en schol mankeeren op tafel, als straks de Hollandsche nieuwe niet meer te krijgen is als hartig hapje bij de boterham, dan is er de paling: gebakken of gestoofd bij het middagmaal, of uit een goudgerookt huidje gepeld en graag verorberd bij de koffietafel.